

Mircea Sântimbreanu

RECREAȚIA , MARE

Motivarea absenței

Era o incredibilă după-amiază de noiembrie, bântuită de funigei și de aroma tufănelor, când cerul însuși, uns cu mierea ultimilor faguri de vară se amestecă în viața ta particulară și intimă, îți dă o mie de motive să zaci pe banca trasă la soare și, în același timp, o mie de ghionți să pleci, să te tot duci, să nu te mai oprești... Ceas de cumpănă, de lenevie și dor de ducă, de remușcare că nu faci nimic ori că faci ceva, totdeauna parcă altceva decât s-ar cuveni, înfășurat în dulce mantie de lumină și pace. Și poate nimic nu seamănă mai mult cu hoinăreala decât o astfel de trândavă visare... Te simți pe fundul unei bărci, târât la întâmplare, fără vâsle, spre larg, mereu spre larg, acolo unde nu e nici durere, nici întristare, nici ascultare, nici absentare, ci numai lenea cea fără de sfârșit... Plus un otgon, o sforicică amărâtă ce te ține, totuși, priponit și care te smucește brusc, taman când lumea ți-e mai dagă. E școala, Mișule, care a început de două luni, școala spre care ai plecat de două-trei ceasuri, școala care nu

ține seama de funigiei, de mierea cerului, de blânda vâslire spre nicăieri... Și în ceasul rotund, ca un inel de aur al zilei, aici e știrbitura! N-ai ce face, Mișule, n-ai încotro, căci din splendoarea zilei acesteia, acolo, la 300 de metri distanță, la școală, nu rămâne decât o rubrică și din tot curcubeul acestui chiul, miraculos topit în frunze galbene, crizanteme roșii, merișor verde și dalii lila, rămâne doar zgaiba aceea neagră, de neșters: absența. Și unde e absență e sau întristare sau... motivare, nu? Ba bine că nu...

Soarele scapătă o clipă ca pentru bezeaua de despărțire. Pa, Mișulică, pa! Care va să zică, dacă e ora 4, e ora a treia. S-a dus ziua. Și pentru școală, dar și pentru mângâioasa plutire în neant. Și e ca și cum ar fi venit ceasul socotelilor. Motivarea. S-a risipit tronul împărătesc al după-amiezei. Iată catedra.

— Am fost bolnav? Copilării, motivare de brânzoi... Nu s-a simțit bine mama? „Salvarea” care n-a nimerit blocul U 28? Bună, dar chestia a spus-o în octombrie. Broasca la ușă care s-a blocat? Robinetul de la baie ce nu putea fi închis? Alte „defecțiuni tehnice”? Prea cunoscute. Altceva ar trebui, altceva să rupă inima clasei, să dea în lacrimi băieții, să hohotească de plâns fetele, apoi să se bucure toți, în frunte cu tovarășul profesor, că Mișu a scăpat cu viață, să-l mângâie, să-l încurajeze, ba chiar să-l felicite toți. O întâmplare, așadar, gravă, neobișnuită, poate eroică, în orice caz extraordinară, și nu un pricăjit de pretext, chitanța ridicolă și banală a chiulangiului începător... Se pune în mișcare, pornește, se învârte mintea lui Mișu ca o roată de tombolă. Care e biletul câștigător? Un copilaș găsit?

Un orb condus acasă? O servietă cu bani dusă păgubașului? Urmărirea unui bandit? Capturarea unui câine turbat? O fiară scăpată dintr-o menajerie? Explozia unui aragaz? Stingerea unui incendiu? Prăbușirea unui pod? A unui bloc? Inundație?... Cutremur?... Taifun?... Avalanșă?... Eclipsă de soare?...

... Oră de pace, cu cer aprins de jăratecul amurgului, cu plopi abia foșnitori de chemările tremurate ale guguștiucilor. Toamna

respiră molcom, răcoros și calm. Și numai Mișu, zgribulit și micșorat de înserare, își numără degetele, își smulge ciuful, mormăie și plescăie întruna ca un motor ce nu-și găsește pornirea și se frământă pe loc, zguduit de rateuri:

— Apă... foc... nor de lăcuste... uragan... farfurii zburătoare... INVADATORII!!!

Bezmetic, un funigel îi tot atinge nările și, gâdilat, cu ochii la ceru gol din care extraterestrii întârzie să se ivească, pe Mișu îl apucă strănutul. Și nu-l mai lasă. Trecând prin fumul înserării, o bătrânică întoarce capul:

— Noroc, maică, noroc și minte...

Cai și bibilici

Trebuie neapărat să visez un cal! O iapă, un mânz, musai, ce-o fi, cum o fi, murg, sur, rotat, maro, potcovit sau nu, cal să fie. Caii îmi poartă noroc, de câte ori i-am visat am reușit, am dat lovitura!

Dar de ce oi fi visând eu atât de greu cai? Ce naiba îmi vin așa de rar, de ce se lasă atât de greu? Visez câini, rațe, elefanți, oi, bibilici, tot felul de drăcovenii, numai cai nu. De la Anul Nou încoace dac-am visat trei cai. Buni șiăștia, au fost cu baftă, de ce să nu recunosc: la geometrie am împușcat un șase, la naturale când să mă asculte a sunat de ieșire, la istorie m-a amânat pentru data viitoare, adică pentru mâine. Așadar, mâine mă ascultă, musai să visez la noapte un cal, unul mare, alb, dacă se poate, sau cum o fi, murg, sur, rotat, maro...

Așa se frământă Biju, aflat în pat de vreo două ceasuri, cu cartea de istorie la îndemână, potrivindu-și în fel și chip perna, căutându-și poziția ideală pentru un somn cu vise comandate.

Respect pentru oameni și cărți

— Acum mă întorc cu fața în jos, pun o mână sub pernă și alta peste plapumă, respir adânc, adânc... Casc. Oah, uite că mi-e somn, simt că adorm, curând o să dorm buștean, somn ușor, Bijulică, noapte bună. Și nu uita — cum o să uit?... Hi? Ce să nu uit?

Biju tresare deodată buimac. E ceva în neregulă, sigur că da!

— Și dacă adorm de-a binelea, cum o să mai fiu *sigur* că visez cai? Mă pomenesc adormit, trag la aghioase, și? Și visez bibilici ca alaltăieri noapte, când a două zi m-a ascultat la gramatică, arză-le-ar focu' de bibilici, astea-s nenorocire curată, ptiu, ptiu, ptiu...

Nu, Bijulică nu poate adormi oricum, așa, de la sine, e o chestie prea importantă ca să se lase pur și simplu furat de somn, așa cum adoarme fitecine, vâslind nepăsător pe apa aburoasă a somnului, dus cum s-o întâmpla spre te-miri-ce țărniș al închipuirii. El, Bijulică, are un *program*, el trebuie, e obligat să-și prefacă somnul în cai, zor-nevoie, măcar într-unul singur, cât de mic, asta e buba...

Și acum e ora zece, după „Pierduți în spațiu“, căscatul îi frânge fălcile, toropeala îl da gata, simte cum se afundă prin pernă, cum se face una cu salteaua, cum se înșurubează în hăul atotcuprinzător... Asta nu! Fără un cal, un căluț, nu! Să-l ia cu el, să-l înhațe întocmai ca de un căpăstru, să-l țină bine înainte de a păși pragul somnului, cât încă e treaz.

— Uite, pe tavan, în colțul veiozei, parcă e o umbră ca un cal, parcă e un cal de umbră... Sau pe garderob, în apele furnirului, uite-i! Unu... doi... o herghelie, să nu-i lase deloc din ochi, să adoarmă cumva pe furiș, cu ochii la ei, să închidă, de pildă, un singur ochi, iar celălalt să îl țină deschis, să îl țină deschis, să îl țină...

— Bijulică, tu nu stingi lumina? E 11!

— A?! Mai învăț, mamă.

Biju se freacă la ochi. Ca să vezi! Adormise. Și ce-a visat?

Nimic! Absolut nimic. Poate dacă ar recita niște versuri cu cai, au învățat ei cândva așa ceva, precis... Numai că acum nu își amintește deloc, îi vin în minte niște versuri răzlețe!

„Cățeluș cu părul creț
Fură rața din coteț,... ?”

...Pisicută, pis, pis, pis... câmpu-i alb, oile negre... Cățeluși, rațe, pisici, oi, bibilici...

— Sting eu? E aproape 12, spune mama.

— Ha? Ce? Nu, nu încă, te rog. Nu dorm, repet cu ochii închiși. Biju s-a adunat covrig sub plapumă.

— Poate dacă aș cânta ceva... Este o melodie cu cai, o știam eu, ceva cu „voioși sunt zurgălăii mei”...

Începe să lălăie în fel și chip, dar nu nimereste deloc...

— Ce ți-a venit cu tranzistorul? îl ceartă mama din hol. Stinge radioul, e ora 12.

Într-adevăr, de undeva, din vecini, se aude vocea crainicei:

— La al șaselea semnal va fi ora 24. Emisiunea noastră s-a terminat. Vă dorim noapte bună.

— Halal noapte bună, bombăne Bijulică și simte o sfârșeală în fiecare fibră, ca în basmul acela cu merele de aur... Și pe deasupra apei somnului ce îl cuprinde și îl afundă din ce în ce în adâncuri, se mai aude ceva ca o bolboroseală sfârșită:

— În basme, da, în basme e vorba de cai... tot felul de cai — care vorbesc, mănâncă jar, zboară... Un basm îmi trebuia, să mi-l fi povestit așa, pe îndelete. Știam atâtea basme cu cai... A fost odată un motan încălțat... Nu!... A fost odată un peștișor de aur... Nu, un cocoș?!... fiul porcului... cățelul pământului... Ba nu, doisprezece corbi... lebede... rațe sălbatice... bibilici, bibilici, bibilici...

.....
Bijulică a adormit. În coaste îl împunge cotorul cărții de istorie, deschisă la poza lui Alexandru Macedon, călare pe Ducipal.

Mărinimie

Vicu se trezise de dimineață. Zăpada se grămădise în per-vazuri ca o fascinantă pisică de Angora și parcă nimic altceva decât albeața, abundența și calmul ei îl invitau la mari excursii sufletești. Și, poate, aburul cozonacilor ce-și astâmpărau fierbin-țea în cămară. Și, desigur, multe altele: netezimea cearșafului, caldul curcubeu al scoarței din perete, fuga ireală a fulgilor de zăpadă din oglinda de la șifonier... Și cartea de pe noptieră, pri-mită în ajun cadou, răsfățându-și dedicația la vedere: „Bunului meu prieten și coleg Vicu Cutie, din partea mea, Sandu”.

Stătea lungit în pat, rotindu-și degetele mari de la picioare și savurându-și preaplinul inimii lui.

— Trebuie să-i fac și eu lui Sandu un cadou! Dar nu o carte. Ceva mai deosebit, mai acătării. Poate două cărți. E doar ajun de An Nou. Câte lucruri frumoase nu pot fi dăruite cu acest prilej! Iată, numai pe o pagina din „Informația”, lunecată la picioarele patului, câte nu se oferă: clipsuri, produse cosmetice, pijamale

matlasate, căciuli... Generozitatea, ca un zefir, umfla pe nesimțite pânzele imaginației băiatului. Oare căciula pe care a uitat-o cândva unchiul Gicu la noi nu i-ar fi bună? Oaie veritabilă din imitație de lup! Plus încă ceva, neapărat încă ceva. O garoață, eventual două..

Ninge. Vicu își mișcă degetele picioarelor și la fiecare rotație, ca de pe un disc al norocului la Moși, cad în cascadă cadouri pentru Sandu, împerecheate, chiar dacă sunt desperecheate: o curea de pantaloni și o curea de ceas, de pildă. Pantaloni are sigur. Dar ceas pentru eventuala curea? „Să-i dăruiesc un ceas?” E o idee. Incompletă însă. O să-i dea două... De ce nu?

Ninge. În candida cernere nu poți fi meschin. Pune mâna pe telefon. Tonul se prezintă de îndată. Soneria insistă sacadat, marcând parcă apropierea prietenului.

— Sandule, e ajun de An Nou! M-am gândit la asta de când m-am trezit. Vreau să-ți dăruiesc ceva, ceva deosebit. Am ales mult, habar n-ai cât am ales. Ce anume? Surpriză! Nici prin minte nu-ți trece... Ei, hai, că-ți spun... Îți dăruiesc — știu că o să te bucuri foarte mult — o să-ți dăruiesc două ceasuri. Cum, nu?! Nici nu mă gândesc să nu ți le dăruiesc! Bineînțeles. Pe amândouă. Chiar astăzi vin eu la tine...

— Două ceasuri?! Nu, imposibil, nu primesc! se aude în receptor vocea tăiată de emoție a prietenului.

Dar Vicu Cutie e generos. A început din nou să-și rotească degetele de la picioare, din ce în ce mai repede.

— De ce nu? Las' să fie două. E mai bine așa! Și știi care? De la 10 la 12. Sunt exact două ceasuri! Pa!

Închide telefonul. Afară ninge, în casă miroase a cozonac, e cald și bine.

„Ce zi minunată! meditează Vicu și mărinimia îi umple ființa ca un final de orgă. Simt că aș putea să-i dăruiesc mai mult bunului meu prieten. Chiar trei ceasuri. Da, așa am să fac. O să stau până la unu și — poate, de ce nu? — o să iau masa la el.”

Și, dintr-un salt, Vicu e în picioare.

Hamurabi

Pitită în banca sa ca-ntr-o tranșee, ascunsă după meterezul din față — cel mai spătos coleg —, Eugenița dintr-a cincea trăiește emoțiile infanteristului în pragul atacului inamic.

„M-ascultă! M-ascultă!!! Și nici titlul lecției nu-l știu... Uf, a-nchis catalogul, n-ascultă astăzi”, răsufală ea ușurată și se îndreaptă în bancă, asudată, dar victorioasă. Slavă ție, zeiță a infanteriei fără muniții, atacul nu va avea loc. Deodată se strâmbă ca săgetată într-o măsea: profesorul întrebă fără catalog, din bănci! Eugenița se pitulează din nou în spatele meterezului, cu ochii închiși, așteptând glonțul rătăcit al vreunei întrebări.

„Numai de nu m-ar pocni!” Ascultă pașii grei ai profesorului printre bănci și se lipește și mai tare de pupitru, ca un calcan de fundul mării.

„Babi... cum? Babilonienii? Cine-or mai fi și ăștia? Sunt un popor care nu mai sunt?! Încurcată mai e și istoria asta!... Dar

nu trebuie să se vadă ca nu știu“, plănuiește mica strategă, hotărâtă să folosească toate resursele camuflajului.

„O să ridic mâna la orice întrebare. Eu! Eu! Spun eu, tovarășe profesor. În ce epocă au trăit? Știu eu?! Eu! Spun eu!” Și, lungită peste bancă, cu mâna în aer, pare o praștie întinsă, din care e gata să-și ia zborul... răspunsul.

„Am scăpat, am scăpat, se bucură fetița, întreabă pe ai de nu ridică mâna. Hehe... Ce războaie au dus? Au avut și războaie?! Numai de nu m-ar întreba... Eu! Eu! Hait, se uită la mine... O să dau drumu' la creion sub bancă... M-aplec și-l caut...”

Stratega intră sub bancă. A găsit creionul și, ghemuită dedesubt, îi roade nervos capătul. Uf, a răspuns altul. Iese... strategic, ștergându-și absorbită genunchii de praf.

„Cine a fost Hamurabi? De unde să știu eu? Sunt pierdută, iar se uită la mine! Acum o să scap penarul și-o să adun toate penițele, căpețelele de creion, ascuțitoarea, guma. Până atunci o să răspundă altul...”

— Să spun eu?

Eugenița se răsuțește cu inocență spre vecinul din spate, din stânga, din dreapta. „Eu?”

Da, chiar ea. Infanteristul a fost lovit de moarte. Se ridică șovăitoare, palidă și îngaimă cu glasul pierdut:

— Ha... Hamuba... Habamu... Habar... n-am, tovarășe profesor...

Necunoscuta

— **C**e-a fost azi la școală?

Ah, dar ce n-a fost ? La început a fost algebră și a fost mizeria celui de al doilea 4. Așadar „necunoscuta” ce plutea aburoasă și înfricoșătoare pe cerul ultimelor săptămâni s-a întrupat, brusc, din abia două linii, ca un vaccin pe braț: 4. Totul a decurs mai simplu, mai la suprafață decât se temea. Exact cum uneori dintr-o îndelungată cădere în gol te alegi cu o minusculă zgârie-tură. Acum s-a liniștit pentru cel puțin încă două săptămâni! Acel nenorocit de 4, așteptat cu groază, dulăul ce urma să se repeadă cu zarvă clănțănindu-și dinții, s-a repezit aproape politicos, aproape cerându-și scuze, cu anestezia blândă a vocii profesorului:

— Lasă, mai vorbim noi data viitoare, acum tavanul nu te poate ajuta...

De fapt, el, Biliboacă, n-a trecut niciodată dincolo de toate acele blestamate semne ale algebrei, toate i-au rămas străine încă și afurisite ca niște obiecte cărora nu le-ai descurcat nici rostul,

nici natura. Uneori îți vine parcă să crezi că înțelegi ceva-ceva, calci mai sprinten pe ghețușul acestor cifre și litere și deodată gheața s-a rupt sub tine, te duci la fund, nu mai zărești deasupra capului decât un tavan negru, de nebiruit. Și ce groaznic este să te tot murezi în apa aceea ghețoasă și rece, când ceilalți zburdă deasupra, fac piruete, țipă de plăcere... Dar, în sfârșit, un patru e bun și el la un moment dat: te scoate la suprafață, iei o gură de aer, îți faci apoi convalescența la un soare oricât de chircit, intri și tu în rândul oamenilor, nu mai aștepti cu groază acea „necunoscută” care poate fi o pișcătură de purice, dar tu o aștepti ca pe o grenadă gata să explodeze în orice clipă și să îți zăpăcească creierii.

... Și ce-a mai fost azi la școală? A fost recreația. Și păruiala terminată în cancelarie. Ai dat și tu, Biliboacă, destui pumni, dar pentru că ai primit unul singur — în nas! — totul părea altminteri. Ce mizerabilă situație! Să fii compătimit, tamponat de soră, sfătuit de cioporul de binevoitori: „Ține mâna-n sus, astupă nara, stai întins...” Și asta după trei săptămâni de karate, de studiu la oglindă, tu, Biliboacă, viitor campion, care te și visai pe podiumul de onoare, să o încasezi atât de neașteptat, atât de prosteste. Nici de data asta nu contează durerea. Înfrângerea, umilința, inexplicabilul, „necunoscuta”, asta doare! Să studiezi câteva săptămâni lovitura, marea lovitură, și apoi s-o iei pe coajă!

... Și ce-a mai fost azi la școală? Liniște. Acea apă monotonă ce poartă trimestrele, zilele, orele, în pasta fleacurilor, a micilor întâmplări. „Cine lipsește?” „Vă rog, tovarășe profesor... Eu pentru astăzi n-am știut, n-am putut...” și așa mai departe, și așa mai departe.

Și apoi, încă o... necunoscută. La plecare. De data aceasta, o necunoscută în adevăratul înțeles al cuvântului. Femeia înaltă, blondă, în taior negru, din stația de tramvai și care nitam-nisam s-a apucat să-i facă observație:

— Ridică, te rog, hârtia. Arunc-o la coș!

Respect pentru oameni și cărți

Dar era clar că lumina zilei că el, Biliboacă, la coș a vrut s-o arunce. Numai că nu nimerise.

— Ia-o de jos!

Bine, faci treaba asta, dar nu cu plăcere, nu în public, cu toți ai tăi care rânjesc...

— Nu auzi?

Aude. Se pleacă.

— Dar cealalte?

Cealalte nu le-a azvârlit el. Femeia blondă nu-și dă seama de asta? Ce dacă el, Biliboacă, e copil? E de batjocura lumii? Mai ridică o hârtiuță cu scârbă. Și încă una. Apoi se cabrează. Nu mai vrea. E bine? Și fuge bombănind furios.

A și drăcuit? Nu-și amintește. Așa zice Chirică, vecinul și colegul lui mai mare de la scara a treia:

— Idiotule, tu știi cine era? Inspectoarea! A fost astăzi la noi în clasă.

Acum Biliboacă merge spre casă, târându-și pașii prin frunzele moarte. Și parcă aude întrebarea, eterna, nelipsita întrebare a mamei din clipa când va deschide ușa:

— Ce-a fost azi la școală?

Dar nu e nimeni acasă. În bucătărie ciorba își aburește aroma. Băiatului îi e foame și mușcă din greșeală, cu sete, nu din colțul de pâine, ci din ardeiul iute. Altă necunoscută! De ciudă și de usturime îi vine să urle, să blesteme, să plângă.

Și deodată glasul cald al mamei, eterna, nelipsita întrebare:

— Ce-a fost azi la școală?

Biliboacă tresare, șuieră și pufnește, ars parcă de tot focul zilei:

— Ce să fie? Nimic, mamă. Absolut nimic. Uuuuf! Arșșș!

Aaaa...